Supplément de Kroaz ar Vretoned

GWERZ WAR GANV

WAR DON : *An dukez Anna*

A Blistin da Blouescat, a-hed gant ar mor braz,
Me 'glev 'barz en dek parrouz kleier o tintan glaz ;
Biskoaz miz du hirvouduz, o c'houlen pedennou,
Na veskaz moueziou ken trist gant klemm an aveliou.

Ebarz en parrouz Zant-Ka, damdost da Zant-Malo,
Eo zonet ar glaz kentan da embann ar c'helo,
Penoz zo bet c'hoarvezet evit Breiz eun darvoud
A lako en dek parrouz poan spered hag hirvoud.

En Zant-Ka, 'n toull ar vered, 'zo daouzek micherour,
Hag a boagn a gorf roched, ken tenn eo o labour,
Kas forniz d'ar re varo, dre ma veint digaset,
Bep a archedik dister, ha c'hoaz n'akwitont ket.

Tud a bep tu diredet, 'weler 'n eur hirvoudi,
O tastum korfou maro war an od d'archedi,
Lod-all, 'n kichen an anaon 'zo o pedi Doue,

Koulskoude ar c'habiten na oa ket didrubui
Ar vougen a oa teo-pok ; glao hag erc'h gou
Ken e chomaz war bale da vêsa 'pad an no
Red eo bean war evez ouz ar mor braz, pa

E vue 'oa tremenet war an dour pen-da-be
En oabl levr an amzeriou e oa kustum da le
Ha na grede ket d'ean na war vor nag ocho
E oa gwest an Ankou koz d'e bákan 'n e be

Mez'vit gallout e dizan êsoc'h war ar reier,
An Enebour tro-war-dro 'vougaz ar goleier
Pa zonje d'ar c'habiten 'oa gant e dol barrek
Ar maro, krog en e zorn, e rene d'ar gerrek

An holl a oa kousket mik d'unnek eur pe wa
Ar Vretoned, 'n o hunvre, 'grede d'e 'oant '
Gant kerent pe bugale o hun 'n o zier plouz,

GANV AN "HILDA"

— Petra rec'h-hu, êl Breiz,
Pa oa Breizis eleiz
O c'houzanv poaniou braz
Hag ar maro, siouaz,
Er mor, ekreiz an noz ?
— Me gase 'nê d'ar Baradoz.

War don : *An dukez Anna.*

ar c'habiten na oa ket didrubuilh ;
oa teo-pok ; glao hag erc'h gouee puilh,
az war bale da vêsa 'pad an noz :
war evez ouz ar mor braz, pa groz.

emenet war an dour pen-da-ben ;
an amzeriou e oa kustum da lenn,
ket d'ean na war vor nag ochou,
an Ankou koz d'e bákan 'n e bechou.

out e dizan êsoc'h war ar reier,
tro-war-dro 'vongaz ar goleier ;
c'habiten 'oa gant e dol barrek,
og en e zorn, e rêne d'ar gerrek.

kousket mik d'unnek eur pe wardro ;
'n o hunvre, 'grede d'e 'oant 'n o bro,
pe bugale o hun 'n o zier plouz,

Penoz an ineou kez, o kwitad ar bed-man,
N'int ket en toull o zier bet klevet o ouelan ?

***

En Plougoulm hag en Rosko, Cleder ha Plouescat,
E oa, d'ar zul ar beure, abred an dud war droad :
Achu eo hon finijen, 'me mammou ha grage,
Fin 'vo d'imp d'huanadi 'rôg ma vo noz fete.

Arsa 'ta, bugaligou, pa lak e boan ganac'h,
Pedet Doue 'vit ho tad, ma chomo beo ha yac'h,
Pedet Doue 'vit ho tad ha 'vit ho preur henan,
M'o gwelin o-daou, e-berr, ken zard hag ho kwelan.

Allaz, greg, du-hont en od, 'barz an eur ma komzet,
'Zo danzeet evidoc'h eur pred c'houero meurbed ;
Hirie c'houi po 'n ho pue ar C'halvar hag ar Groaz...
Ar mor zo paouez lazan ho pugel hag ho kwaz.

Na veskaz mouleziou ken trist gant klemm an avelou.

Ebarz en parrouz Zant-Ka, damdost da Zant-Malo,
Eo zonet ar glaz kentan da embann ar c'helo,
Penoz zo bet c'hoarvezet evit Breiz eun darvoud
A lako en dek parrouz poan spered hag hirvoud.

En Zant-Ka, 'n toull ar vered, 'zo daouzek micherour,
Hag a boagn a gorf roched, ken tenn eo o labour,
Kas forniz d'ar re varo, dre ma veint digaset,
Bep a archedik dister, ha c'hoaz n'akwitont ket.

Tud a bep tu diredet, 'weler 'n eur hirvoudi,
O tastum korfou maro war an od d'archedi,
Lod-all, 'n kichen an anaon 'zo o pedi Doue,
'N eur blansoni bokedou da lakat war o be.

Ma zeod a sklas 'n em geno ; krenan 'ra ma c'halon ;
Piou 'badfe da dòl aman eur zellou dispouron ?
O restòl korfou maro ar mor na ehan ket,
'Vel pa dlefe dislonkan kement torfed 'n euz gret.

Euz a greiz o be skrijus dek anaon 'zo tennet ;
Mez dek-all 'zo ken buhan war an od astennet,
Ha du-hont, me wel n'oun ped, o tont euz an dremwel
Da c'houl donezon eur be war douar Breiz-Izel.

A ! na pebez kalonad d'an dud vad o c'hedal,
Gwelet bugale tener, goenvet rozen o zal,
Tud yaouank-flamm dismantret o gened, o yec'hed,
Korfou stlapet d'an ordaj 'vel brankou disklonset ;

Gwelet eur vam 'kreiz an dour, ganti he c'hrouadur,
An eil stag ouz egile gant liammou an natur ;
He diouvrec'h endro d'ean a skoulmaz 'n eur vervel,
Hag e hun war he c'halon evel en é gavel.

Tud vad, hastet 'ta rei d'e bep a blas er goudor ;
Ken skwiz eo an anaon kez gant safar yud ar mor ;
Ha te, ma zelen vihan, kân d'e 'vit aluzen
Eur werz trist 'vel o maro ha dous 'vel eur beden.

***

C'houec'h ugent 'oant partiet deuz porz-mor Southampton ;
En beo, c'houec'h 'zo diskennet war an douar breton ;
Mez ar re 'n euz ket tizet, 'n Ankou 'ra d'e gouelan ;
Kollet 'deuz 'lec'h o bue pep plijadur bevan.

Lavaret 'devoa d'ar mor en eur gwitad Bro-Zaoz ;
« Kas ac'hanomp prim d'ar gèr, d'Arvorik hon bro goz. »
Hag e oant pignet el lestr, sperejou dizoursi,
O kanan bep a zôn drant kement ha kimiadi.

— « Glevez te ket, kamarad, ni 'n em gavo varc'hoaz,
Mar be bolante Doue, er ger holl didrabas,
Hag eno, koz vignoned dastumet tro d'an tan,
Ni a rei bep a barti gant hon zud goude koan. »

Red eo bean war evel ...

E vue 'oa tremenet war an dour pen-da-ben ;
En oabl levr an amzeriou e oa kustum da lenn
Ha na grede ket d'ean na war vor nag ochou,
E oa gwest an Ankou koz d'e bàkan 'n e bech

Mez'vit gallout e dizan êsoc'h war ar reier,
An Enebour tro-war-dro 'vongaz ar goleier ;
Pa zonje d'ar c'habiten 'oa gant e dol barrek,
Ar maro, krog en e zorn, e rene d'ar gerrek.

An holl a oa kousket mik d'unnek eur pe war
Ar Vretoned, 'n o hunvre, 'grede d'e 'oant 'n
Gant kerent pe bugale o hun 'n o zier plouz,
Dirisk, 'kreiz douarou Breiz, e skeud an dero

Mez zouden eur strons euzus, eun drouz, eur v
O galvaz : Zavet breman, zavet ! 'me ar Maro
Zavet breman, 'me ar Mor, breman ni renk g
Allaz ! allaz ma Doue ! na dister tra eo 'n den

Al lestr, toullet he c'hoste, a losk eur glemm
Tec'het ha tec'het buhan dirag fas an Anken
Pelec'h tec'hel ha penoz zovetad e vue,
Pa neuz en nep lec'h zikour nag en nep lec'h

Aze, stok, an tarziou-mor a ziruilh er gerrek,
'Vel eur bagad kounnaret a chas-klanv o rede
Ar vein war al lestr a grog, 'vel dent o rigon
Me zo prest, me ar mor goue ; deut hoc'h-hu,

Neuze, war o zremenvan, 'kreiz an denvalijen
Na golo war an douar, nag en ne stereden,
Ar fe, golo binniget, a baraz 'uz d'o fenn,
Ha Doue hag ar Werc'hez 'rouz d'ê sklerijen.

Ar mor neuz e Stereden ha na guz gwech ebe
Anat en kreiz an arne, da lagad nep a gred ;
Bretoned paour, p'he gweljoc'h war doull po
Hoc'h ineou 'gimiadaz diboan euz ho korfou.

War al lestr damgoueledet e save c'hoaz klem
Kri-forz ar bugaligou ha klemvan ar mammou
Ar Vretoned a bedaz : Doue ! o espernet !
Ni 'zo kaled ouz ar boan ; ar re-man nan int k

Mez ar beden-man, siouaz, a oe gret en aner
Ar mor an euz distaget gant eun tòl pounne
Fraillet al lestr en tri fez, hag ar biei 'n euz
An oaned hag o mammou koulz hag an holl

Darn, en beg ar wern uhel bet pignet hanter
A chom eno da skornan, daouzek eur war o c
Darn-all 'zo lonket ha darn flastret war ar re
Pe stonket gant an tarziou a skò 'vel skourje

Penoz ! Oar c'herent paour kousket 'n o gw
Nan int ket bet dihunet gant o mouez, kreiz

war evez oan ar mor braz, pa groz.
remenet war an dour pen-da-ben ;
r an amzeriou e oa kustum da lenn,
e ket d'ean na war vor nag ochou,
an Ankou koz d'e bakan 'n e bechou.

out e dizan êsoc'h war ar reier,
tro-war-dro 'vongaz ar goleier ;
r c'habiten 'oa gant e dol barrek,
rog en e zorn, e rene d'ar gerrek.

a kousket mik d'unnek eur pe wardro ;
, 'n o hunvre, 'grede d'e 'oant 'n o bro,
pe bugale o hun 'n o zier plouz,
z douarou Breiz, e skeud an dero rouz.

eur strons euzus, eun drouz, eur vouez garo
avet breman, zavet ! 'me ar Maro,
an, 'me ar Mor, breman ni renk gouren ! »
ma Doue ! na dister tra eo 'n den !

llet he c'hoste, a losk eur glemmaden :
ec'het buhan dirag fas an Anken !
nel ha penoz zovetad e vue,
nep lec'h zikour nag en nep lec'h true !

n tarziou-mor a ziruilh er gerrek,
ad kounnaret a chas-klanv o redek ;
al lestr a grog, 'vel dent o rigonsad :
me ar mor goue ; deut hoc'h-hu, potred vad ?

zremenvan, 'kreiz an denvalijen,
an douar, nag en ne stereden,
inniget, a baraz 'uz d'o fenn,
ar Werc'hez 'roaz d'é sklerijen.

e Stereden ha na guz gwech ebed,
an arne, da lagad nep a gred ;
ur, p'he gweljoc'h war doull porz an nenvou,
gimiadaz diboan euz ho korfou.

damgoueledet e save c'hoaz klemmou,
ugaligou ha klemvan ar mammou ;
a bedaz : Doue ! o espernet !
uz ar boan ; ar re man nan int ket. »

-man, siouaz, a oe gret en aner.
z distaget gante eun tôl pounner,
tr en tri fez, hag ar biei 'n euz mouget
o mammou koulz hag an holl denved.

ar wern uhel bet pignet hanter-noaz,
la skornan, daouzek eur war o c'hroaz ;
nket ha darn flastret war ar reier,
nt an tarziou a sko 'vel skourjeier.

c'herent paour kousket 'n o gwele kloz,
et dihunet gant o mouez, kreiz an noz ?

En Plougoulm hag en Rosko, Cleder ha Plouescat,
E oa, d'ar zul ar beure, abred an dud war droad :
Achu eo hon finijen, 'me mammou ha grage,
Fin 'vo d'imp d'huanadi 'rôg ma vo noz fete.

Arsa 'ta, bugaligou, pa lak e boan ganac'h,
Pedet Doue 'vit ho tad, ma chomo beo ha yac'h,
Pedet Doue 'vit ho tad ha 'vit ho preur henan,
M'o gwelin o-daou, e-berr, ken zard hag ho kwelan.

Allaz, greg, du-hont en od, 'barz an eur ma komzet,
'Zo danzeet evidoc'h eur pred c'houero meurbed ;
Hirie c'houi po 'n ho pue ar C'halvar hag ar Groaz...
Ar mor zo paouez lazan ho pugel hag ho kwaz.

Pa oe brudet ar c'helo 'oa kollet an *Hilda*,
Mammou, breudeur ha grage a nijaz da Zant Ka...
Eno, dirag an iliz, a dra zur e redaz
Daero deuz ar re dristan 'zo bet skuilhet biskoaz.

Eur vam, da gorfik he mab, reudet war he barlen,
A gont nag a vo hep han kaled he finijen ;
Aboue ma oa partiet, nag a wech deuz gouelet ;
'N eur ouelan e lavar c'hoaz : *Ho polante bet gret ! »*

Eun all mantret he zellou war eur c'horf archedet :
Ne ket eur gwele kanvo am oa 'vidoud aozet !...
Ma Doue ! ma oan laouen o tont d'hen digemer,
C'houi 'oar !..... Perag 'ta peuz ket e lezet dont d'ar gêr ?

Eun tad, en eur daoulinan, a c'halv c'hoaz e vibien :
Medalen ho pask kentan peuz miret 'n ho kerc'hen ;
Bugale, piou a glemfe, pan êt d'ar baradoz ?
Pedet, ma 'c 'h in davedoc'h hep dale da repoz !

Evelse, 'vel ioul fresk skuilhet war eur gouli,
Doujans ha fe ar c'hristen a deu d'o frealzi,
A zistan o c'halono, hag a ra d'é tanvad
Ar vadelez a Zoue e kreiz o c'halonad.

. . . .

Gwelet int bet o tremen war riblen an henchou,
Gant pevar ugent arched 'n o rôg a goubladou ;
O zellou warzu an ne, e kerzent hep flach tam,
An natur pleget d'ar fe ; d'imp ni pebez estlamm !

Zavomp eta, Bretoned, hon fenn dreist d'ar oabren !
Kerzomp, kerzomp, Bretoned, hon zal er sklerijen !
Nep a vag eur fe galed a gav joa 'n e c'hlac'har ;
Nep a stou dirag Doue, n'hall netra hen diskar.

Rôg klozan ar werz klemmuz zavet 'uz d'ar beiou.
Lec'h eo kousket hon breudeur troc'het berr o deiou,
Goullomp d'e gant hon feden repoz leun a dudi,
Hag astennomp d'ar re veo hon dorn d'o c'honforti.

DIR-NA-DOR.

30 a viz du 1905.